

HAYAT

AYDA BİR ÇIKAR FİKİR ve EDEBİYAT MECMUASI

YENİ TERTİP: M 4. NİSAN 1930

*Yapanlar, doğuranlar, yaradanlar
yalnız nikbinler, idealistlerdir.
Bedbinler doğuramaz, hayatı idame
edemez, Tarihi yoğuramaz.*

İÇİNDEKİLER

Abbas Hilmi Paşanın bir eseri	Feyzi	289
Japonya ve Lâtin harfleri	Asahi	309
Peygamberler ve yeni ruh	Mehmet Emin	317
Millî tenkit	Celâl Nuri	319
Yunan şairi Victor Hugo	Salih Tosun	328
Demokrasi ve terbiye	Mehmet Saffet	336
Ankara Türk sanayi sergisi	Suphi Nuri	342
Milliyet devri	C. N.	344
Nankör edebiyat	Muallim Hüseyin Kâzım	354
Bizde sıhhat işleri	Dr. Halit Tekin	358
Londra donanma muahedesi	Rauf Ahmet	362
Medeniyet, kültür nedir ?	Orhan Nuri	378
Maverayi Neptünde bir yıldız	Yusuf Zığaeddin	380

ANKARA ve İSTANBUL

İdare eden: CELÂL NURİ

İSTANBUL, DEVLET MATBAASI

NUSHASI 20 K.

NANKÖR EDEBİYAT

Memleketimiz büyük bir inkılâp geçirdi. Ortada bütün cihanı alâkadar eden büyük bir eser ve bunun büyük müessirleri gözleri kamaştırıyor. Ne yazık ki san'ankârlarımızın bu canlı ve şanlı lâvhalar karşısında vazifelerini yapmadıklarına kaniim. Unutmamak lâzımdır ki millî vak'alarda, millî felâket ve saadetlerde edebiyatın tarihe karşı kaydedici; tesbit, tenkit ve tasvir edici büyük ve hassas bir vazifesi vardır. Eski kul, köle edebiyatı erbabından millî doğuşlar beklemek abestir. Onların sayelerle gölgelenmiş, kararmış vicdanları ancak geceleri, karanlıkları gören bir baykuş gözü gibi nurdan ve ziyadan sinmiş uyuyor. Fakat genç şair ve ediplerimiz de, o şahane edebiyat mensupları gibi bir türlü bu mevzua karşı icap eden alâkayı göstermiyorlar. Bir türlü halkın vicdan ve irfanına nüfuz ederek onda bulacakları cevherleri, millî şiir ve yiğitlik destanlarını kaydedecek kadar yükselemiyorlar.

Vatana karşı vazifesini yapmış olan bu nesil pek çok fedakârlıkları, büyük ve ihtilâçlı hamleleriyle gelecek nesillere hiç şüphesiz büyük şeyler bırakıyor. Müstakbel millî varlığımız için bu hamlelerin ve bu hareketlerin herbiri, her zerresi, vuku bulduğu şerait ve eşhas, ebediyyen yaşayacağına iman ettiğimiz cümhuriyet, onun mukaddes tarihi ve onun kıymetli öz evlâdı için bir hazine teşkil eder.

Bir Kara Fatmanın, bir Ayşe Ablanın cephede çalışan evlâdına göğüs bağı açık, yalınayak cepane taşıması kadar hazin ve ulvî bir manzara tasavvur olunabilir mi? Vatanseverliği, onun yolunda ölmenin bir borç olduğunu bu kadar açık bir surette gösteren bir lâvhayı dünyada hiçbir ressam, hiçbir şair ne yaratabilmiş ne de tasvir etmiştir. Uzaklara gitmeğe, zahmete ne hâcet! dostlarımız, yakınlarımız hatta bu millî harekete iştirak etmiş ninelerimiz, hemşirelerimiz bir edip ve bir şair için ilelebet mevzu teşkil edebilecek hikâyeler anlatırlar. Dahası var; onla-

rın o sıralarda geçirmiş oldukları hayat bile başlıbaşına bir ideal, bir vatanseverlik misalidir. Ve bazıları bu hususta bir timsal bile sayılabilirler.

Kitabı mukaddes dünyanın yaradılışı, yaradanı için bir sürü sahife ayırmış. Halbuki maddiyun hiçbir yaratıcı kale almadan bu yaradılışı, atom ve moleküllerin bazı şerait altındaki kimyevî imtizaçları şeklinde pek güzel izah edebiliyorlar. Acaba ediplerimiz hiç yoktan ebedî bir Türk varlığı yaratmış olanlar için o kadarcık, o sayfeler kadar olsun kadirşinas olabildiler mi? Şimdiye kadar yazılmış olan ufak tefek şeyler işin ehemmiyet ve büyüklüğü yanında bir hiçtir ve hatta incir çekirdeği bile dolduramaz. Yarının gencine bu neslin edipleri pek çok şeyler bırakmakla mükelleftirler. Hiç şüphesiz vazifesini yapmamış edip, şair tarihe karşı mes'uldür. Ancak bizim vaziyetimize ve son millî zafer ve inkılâplarımıza karşı hissiz kalmış edip ve şairlerimiz, münevver ve vatanseverlerimiz indinde de yalnız millî vicdana karşı mes'ul değil aynı zamanda nankör ve gâvurdurlar.

Bugün cümhuriyet mektepleri, mektep edebiyatı millî destanları terennüm eden şiirleri, şarkıları; muhabbet, şükran, hürmetle dolu kitap ve telkinleriyle yeni yetişen nesle inkılâbımızı tesbit etmemiş ve bu yolda çalışmış büyüklere muhabbet; kanlarını, canlarını vermiş olanlara minnet duyguları aşılamamış olsalar çocuklarımızın, gençlerimizin bir istibdat çocuğu kadar olsun muayyen bir gaye ve bir mefkûre dahilinde yetişmesine imkân kalmazdı.

Türk hayat ve istikbali için büyük işler görmüş olan bu nesil munkariz olmadan; alınırza hayatın "*Hüvelhayyülbaki*" beylik damgası vurulmadan bu millî ilham membaları aranmalı bulunmalı ve üzerlerinde işlenmelidir. Bugün herbirimiz sayeî şahanede yazılmış eski tarihlerden daha canlı, daha sermayeliyiz. Biraz deşilsin ne mevzular, ne romanlar bulunmaz. Biraz düşünölsün ne fikirler, ne hisler coşmaz ve taşmaz. Umumî Harpte taşlar, topraklar, pislikler öğötmüş midelerimizle düşünmiyelim. Yaşadığımız büyük inkılâbın ruhuna, büyüklüğüne doğru yükselmeğe çalışalım.

Mütareke senelerinde vatan haritası karşısında aşk ve muhabbetle hüngür hüngür ağladığına bizzat şahit olduğum "*Fi*

rakı Irak" muharriri Süleyman Nazifi hainlikle ittiham edecek kadar insafsızlık etmiş genç bir edibimiz vardı. Bugün, tavsif edemeyeceğim menfi bir zihniyetle yılbaşı gecesi yok Noel gecesi gibi saçmasapan mevzularla uğraşüyor. Milletın felâket senelerinde cesaretli ve hisli yazıları, İtilâf sansörü tarafından didik didik edilmiş olan bu genç ve ateşli kalem ve kalemler bilemem niçin sustular? Acaba vazifelerinin bittiğine mi kanidirler? Yoksa "hayatta fazla muvaffakiyet ilham membalarını kurutur ve körletir." diyen Filozof Kant'a hak vermek mevkinde mi bulunuyoruz?

Unutkan olmıyalm. İngiliz polisinin saltanat ve kamçısı altında inlediğimiz günlerde; Çanakkaleyi aşamamış olan ve binaenaleyh bize değil ancak müttefiklerimize karşı muzaffer sayılabilecek bir düşman kumandanı bayraklarla süslenmiş bir yataklı vagonda Sirkeci istasyonuna girmişti. Bu kumandan bu yurdun çocuğu sandığımız bazıları tarafından çiçeklerle, defne dallarile ve bir halâşkâr gibi karşılandı. Sakalına ak düşmüş zavallı Nazifi ağlatmış olan bu vak'a ona — o düşman kumandanının bile takdirini celbetmiş ve Hadisat gazetesinde müntesir bulunan — "Kara gün" fıkrasını yazdırdı. Bazı vatandaşlarımızdan hiyanet gördüğümüz o kara günü tasvir eden Nazif merhum; bizi ve sonraki nesilleri müteyakkız bulunduracak olan yalnız o tek fıkrasile Şehremanetimizin uzun münakaşalar ve bütçe mülâhazalarile henüz dikip dikmediğini bilmediğim mezar taşını hak etmemiş bile olsa hiç şüphesiz gençliğin tükenmez minnetini kazanmıştır.

..... Noktalı ve adi nükteli ağaç altı veya havuz başı hikâyecikleri yazmaktan başka bir meziyeti olmıyan genç çocuklarımız var. Nereden ve kimden aldıkları meçhul bir salâhiyet ve gururla alay alay Alay köşküne koşuşan bu gençler acaba temiz türk kanile yazılmış inkılâp tarihimizi okuyamıyor ve ondan ilham alamıyorlar mı?

Türk edibi, türk şairi! Senden bugün mektep sıralarında yetişmekte olan öz cümhuriyet çocuğuna, milletin bugünü bulmak için çektiği ıstırapları kaydetmeni; türk gencini yükseltecek, ona iman ve hayat verecek şerefli günlerimizi terennüm etmeni istiyorum. Umumî Harpte süpürge tohumlarından yapılmış bir lokma ekmek için kapı kapı süründüğümüz zamanlarda

sustun. Halbuki Çanakkalede, Anafartalarda çıplak göğsünü ateşe açmış ve nihayet bugün olduğu gibi o zaman da bütün dünyanın gözü önünde zafer perisini kucaklamış kahraman Türk Mehmetciğinin büyüklüğünü insaflı düşman gözleri senden daha iyi gördü. Düşman kaleminden çıkmış hisli yazılar bu kahramanlığı senden daha iyi tasvir ve takdir etti. Biraz munsif ve samimî ol!

Muallim

HÜSEYİN KÂZIM
